

УДК 531.8

Н. Громосяк

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя Україна

ФІЛОСОФІЯ НАУКИ ТА ТЕХНІКИ

N. Hromosyak

THE PHILOSOPHY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

Філософія техніки — сутнісне дослідження феномену техніки. Філософія техніки є однією з наймолодших гілок філософського знання. Предметом систематичного вивчення дана наука стала тільки в ХХ столітті. Тривалий час філософія переймалась фундаментальними завданнями і не потребувала вивчення проблем техніки. Учені-філософи вважали, що ці проблеми не варті уваги і розглядали техніку як таку, що не є складовою предметного поля філософії. Справжня широка зацікавленість у філософському тлумаченні проблем техніки почалася із всесвітніх філософських конгресів у Відні (1968 р.), у Варні (1973 р.) та у Дюссельдорфі (1978 р.). З того часу кількість друкованих праць, присвячених цій проблематиці, почала стрімко зростати, хоча й пізніше висловлювались сумніви щодо доцільності філософського осмислення проблем техніки.

Філософія техніки — галузь філософського знання, предметом дослідження якої є як сама техніка, так і її вплив на процеси життєдіяльності індивіда і суспільства загалом. Досліджує вона особливості буття людини, культури, науки в епоху науково-технічної, інформаційно-технологічної революції, зумовлені ними проблеми самозбереження цивілізації, духовної самоцінності особистості. Німецькі філософи техніки Х. Ленк та Г. Рополь здійснили аналіз прикмет техніки, виявлених у німецькій філософській літературі, яких налічується більше десятка — від „прикладного природознавства” до „прагнення до влади і підкорення природи”. Французький філософ Ж. Еллюль трактував техніку як «суму раціонально напрацьованих методів, яким властива безумовна ефективність... у будь-якій сфері людської діяльності». Як бачимо, і тут йдеться про «техніку-технологію».

Розвиток техніки — об'єктивна передумова вдосконалення людської діяльності. Звісно, кам'яна індустрія первісної епохи, ремісницька майстерність багатьох тисячоліть та сучасне високотехнологічне виробництво — це різні етапи в бутті техніки та її ролі в людському житті.

Можна виділити такі основні ідеї філософії техніки:

1. В основі техніки лежить органопроекція, тобто техніка створюється за зразком живого організму. Створення техніки не є створення нового, а розкриття природних можливостей організму.

2. Техніка — це шлях до нових горизонтів буття.

3. Будь-яка людина зможе назвати кілька технічних пристроїв. Фахівці зможуть навіть назвати конкретні приклади пристроїв з досліджуваних або створюваних ними видів техніки. Але це лише матеріальна сторона технічного знання.

На мою думку, сьогодні не існує чіткого та однозначного визначення поняття «техніка», хоча нібито всі розуміють його значення. Але можна спробувати виділити найсуттєвіші ознаки техніки й побудувати філософське визначення на їх основі.

Література

1. Мельник В. П. Філософські проблеми технікознавства. — Львів, 1994.
2. Горохов В. Г., Розін В. М. Вступ у філософію техніки — М., 1998.